

**feiten
en
meningen
uit
de
media-
wereld**

**gerda cammaer
jan drijvers
pascale milo
en
wim van der biesen**

In september 1990 verscheen het VIERHONDERDSTE nummer van FILM en TELEVISIE. Dit katholieke Vlaamse filmmaandblad verschijnt bijna 35 jaar en heeft z'n titel intussen aangepast tot "Film en Televisie + Video". Volgens de huidige hoofdredacteur Ronnie Pede heeft het blad de bedoeling "de polsslag van de creatieve cinematografie van de hele wereld" te laten voelen. In het jubileumnummer wordt het verleden terug in herinnering gebracht via gesprekken met drie pioniers van de Vlaamse filmkritiek: Jos Burvenich, Maria Rosseels en Joz Van Liempt.

*

Op 5 september 1990 werd te Brussel het nieuwe Franstalige weekblad L'INSTANT aan politici en pers voorgesteld. Het nieuwe blad wil concurreren met "Le Vif/L'Express", waarvan het o.a. de gewezen hoofdredacteur Christine Laurent overnam. "L'Instant" wordt uitgegeven door de "Editions Franco-phones Belges", waarvan de Vlaming Louis Croonen (ook directeur van Humo) de leiding heeft. Het eerste nummer telt 164 bladzijden en verscheen op 60.000 exemplaren.

*

In 1990 ging het KIJK- en LUIS-TERGELD met gemiddeld 2,8 % OMHOOG tegenover het jaar voordien. Voor een kleurentelevisie betaalt men nu 6.216 BF, dit is 180 BF meer dan in 1989 en 240 BF meer dan in 1988. Een zwart-wit toestel kost 4.308 BF aan belastingen, en voor een autoradio betaalt men 900 BF.

*

Volgens de voorzitter van de Nederlandse Dagbladders Van Thienen zullen de NEDERLANDSE KRANTEN het moeilijk krijgen "wegens een verzadiging van de markt". Ondanks een stijging van de oplage (0,3 %) en van de advertenties (3 %) voorspelt hij moeilijkheden in de nabije toekomst. De huidige lichte vooruitgang is nl. het gevolg van "grote inspanningen en kosten". Nog steeds volgens de voorzitter is de uitgesproken voorkeur van de overheid voor het publieke omroepbestel niet vreemd aan deze situatie.

*

Tweeënhalf jaar nadat de Vlaamse Executieve de eerste erkenningen van 'NIET-OPENBARE TELEVISIEVERENIGINGEN voor een lokale of regionale gemeenschap' afleverde, tast men nog steeds in het duister op welke wijze deze stations zullen gefinancierd wor-

den. Het regeerakkoord en de voorontwerpen van het nakende maxi-decreet spreken wel over 'streekgebonden handelspubliciteit', maar de meerderheid in de Executieve lijkt niet geneigd de vergunningen daartoe snel af te leveren. In het nauw gedreven door deze politieke besluiteloosheid (of is het eerder een berekende wurgpoging?) hebben de vier erkende regionale televisiestations uit Antwerpen, Leuven, Eeklo (de enige die regelmatige uitzendingen verzorgt) en Roeselare (ex-Waregem, ex-Kortrijk), GESPREKKEN aangeknoopt met de twee omroepen van de Vlaamse Gemeenschap om na te gaan of en op welke wijze er - in deze tussenperiode - met VTM of BRT kan worden samengewerkt. De gesprekken zijn nog niet afgerond, maar samenwerking aan een door de BRT of VTM op te zetten regionaal programma, hulp bij de opleiding van personeel, assistentie bij de distributie van de regionale uitzendingen of de uitwisseling van beelden werden genoemd als terreinen waarop eventueel zou kunnen worden samengewerkt. Nu reeds levert AVS regelmatig beelden uit het Gentse aan het BRT-journaal.

*

De oudste Amerikaanse krant NEW YORK POST is (voorlopig) GERED. De "Post" is één

van de drie algemene informatiebladen die New York nog telt (in 1920 waren het er nog 20 !). Dit typische sensatieblad, opgericht in 1802, maakt reeds vele jaren verlies. Aanvankelijk had de Australische-Amerikaanse mediamagnaat Rupert Murdoch op 11 jaar 150 miljoen dollar bijgepast. Drie jaar geleden verkocht hij het blad aan Peter Kalikow, die er ondertussen ook reeds 80 miljoen dollar inpompte. Om het voortbestaan van de verlieslatende krant vooralsnog te verzekeren, heeft het personeel in september 1990 een forse loonsvermindering (20 %) aangevraagd. Bovendien moesten 43 van de 52 personeelsleden vertrekken. De redding werd in de krant aangekondigd onder de reusachtige kop "YES" !

*

De sterren staan niet gunstig voor de directe satelliettelevisie, en trouw aan de klimatologische tradities situeert het donkerste wolkendek zich boven Groot-Brittannië. Daar hebben de twee grote DBS-consortiums : SKY TELEVISION van mediamagnaat Rupert Murdoch en het nog maar 6 maanden opererende BRITISH SATELLITE BROADCASTING (van o.a. Granada Television en The Financial Times) beslist een fusie aan te gaan. De twee satellietstations die hun programma's zowel via de kabel

als via schotelantennes verspreiden, zijn vooralsnog sterk verlieslatend. Het is nog niet duidelijk of en welke van de negen kanalen die beide stations samen uitzenden, dienen te verdwijnen, en via welke satelliet de programma's zullen worden doorgestraald. Allicht maakt de Luxemburgse Astra - omwille van de Britse anti-trustwetten - de meeste kans.

*

Het Franse betaaltelevisienet CANAL+ wil zijn activiteiten binnenkort UITBREIDEN naar Vlaanderen en Nederland. Afgevaardigd-beheerder D. Weekers verklaarde dat deze uitbreiding volgens twee verschillende scenario's kan verlopen. Ofwel wordt een aparte maatschappij "Canal+ Vlaanderen-Nederland" opgezet, ofwel wordt de betaalzender FilmNet overgenomen. Lange tijd waren er inderdaad onderhandelingen met de Zweedse groep Esselte, eigenaar van FilmNet, maar uiteindelijk kon niet genoeg geld worden verzameld (zie verder).

Canal+, dat sinds september 1989 uitzendt in Wallonië en Brussel, heeft ook plannen om de vrije uren op het tweede net van de RTBF (Télé 21) af te huren om er een selectie te brengen van uitzendingen van andere betaalnetten zoals Canal J. Eén en ander heeft waarschijnlijk te maken met het

feit dat de zender zijn nettowinst in de eerste helft van 1990 zag stijgen van 405 miljoen tot 504 miljoen FF.

*

Het betaalnet FILMNET wordt uiteindelijk NIET VERKOCHT. Aanvankelijk had de Zweedse groep Esselte, eigenaar van FilmNet, beslist om zich volledig te concentreren op kantoorautomatisatie en zijn belangen in de audiovisuele sector van de hand te doen. FilmNet, waarvoor 12 miljard werd gevraagd, bleek echter moeilijker kopers te vinden dan verwacht. Lange tijd werd gedacht dat de Franse betaalzender Canal+ de (verlieslatende) Benelux-afdeling zou overnemen, terwijl de Zweedse uitgever Bonnier en de Amerikaanse filmgroep Warner het (winstgevende) Skandinavische gedeelte zouden uitbaten. Uiteindelijk ging deze deal niet door en besliste Esselte dat FilmNet zou worden behouden en beheerd in een afzonderlijke afdeling, terwijl de video-activiteiten wel zouden worden afge-stoten.

*

De Britse mediamogul Robert MAXWELL is NIET langer GEIN-TERESSEERD in TELEVISIE, en besliste al zijn belangen in televisiestations - onder andere in het Britse Central Television, in

het Franse TF1, in de muziekzender MTV, in British Cable Television en in Sky Television - van de hand te doen. Eén en ander heeft te maken met de zware investeringen die hij deed in nieuwe technologie die volledige kleurendruk in zijn kranten moet mogelijk maken. Hij wenst zich in de toekomst uitsluitend bezig te houden met gedrukte media.

*

Dat de BRT-radio sinds 1 oktober 1990 startte met het uitzenden van reclame, is bij de VTM niet in goede aarde gevallen, omdat dit hun reclamemonopolie ondermijnt. Als tegenzet diende de VTM op diezelfde dag bij gemeenschapsminister P. Dewael een aanvraag in tot erkenning en toelating van een eigen commercieel RADIOSTATION voor de hele Vlaamse gemeenschap, Brussel inbegrepen. VTM vraagt hiermee een aanpassing van de bestaande wetgeving, aangezien deze een dergelijk radiostation niet toelaat.

*

Op 18 oktober 1990 keurde de Vlaamse Raad met een grote meerderheid (91 stemmen voor en 23 onthoudingen) een "motie van aanbeveling" goed waarin de Vlaamse Televisie-maatschappij (VTM) er wordt op gewezen dat zij ook vor-

mende en educatieve programma's moet uitzenden, zoals het kabeldecreet bepaalt. Art. 9 van dit decreet stipuleert immers dat VTM tot taak heeft "in een evenwichtig zendschema een verscheidenheid van informatie, vorming en ontspanning te brengen". In reactie op deze "aanbevelingsmotie" stelde de persdienst van VTM o.a. dat "zij zich van alle wettelijke verplichtingen kwijt" en dat "de massale loyauteit van de Vlaamse kijkers" hun belangrijkste richtlijn blijft.

*

Begin november stemde de meerderheid van de Vlaamse Raad in met de tekst van een nieuw 'DECREET houdende organisatie en erkenning van LOKALE RADIO'S', gebaseerd op een voorstel van CVP-er Eric Van Rompuy. Het nieuwe decreet is een wat strengere en explicietere versie van het acht jaar oude decreet op de 'niet-openbare radio's'. Uit de gewijzigde titel kan men reeds afleiden dat de hoofdbekommernis van het nieuwe decreet erin bestaat om het kleinschalige lokale karakter van de private radio's te onderstrepen en te beschermen, en om een einde te stellen aan de verregaande concentratie en commercialisering van het Vlaamse vrije radio-landschap. De belangrijkste bepalingen uit het kersverse decreet zijn: de bevestiging

van de zendbereikbeperking tot 8 km (uitzondering gemaakt voor Brussel); de verplichting 80 % 'eigen programma's' uit te zenden en de helft van de nieuwsuitzendingen te stofferen met lokale items; het principe van de verantwoordelijke eindredacteur bij de nieuws- en informatieprogramma's en de bewaking van de journalistieke deontologie door de geschillenraad; de belemmering van franchise-contracten door de verplichting voor elk station om een eigen roepnaam, herkeningsmelodie en logo te voeren; en de meldingsplicht voor elk contract met 'vreemde programmaleveranciers' en reclameregies. De erkenningsprocedure werd versimpeld en de duur van de nieuwe erkenningen wordt van 3 op 9 jaar gebracht. De 'Raad van niet-openbare radio's' tenslotte zal worden ontbonden en vervangen door een kleinere 'Raad voor Lokale Radio's', waarvan de twaalf leden allen door de Executieve worden benoemd. De 378 private radio's die nog maar pas in het voorjaar hun nieuwe erkenning in de bus kregen, krijgen 6 maanden de tijd om zich aan de nieuwe bepalingen aan te passen. Een aantal grote keten-radio's, waaronder Contact, hebben al laten doorschijnen het nieuwe decreet voor de rechtbank te zullen aanvechten.

*

Begin november 1990 keurde de Vlaamse regering de criteria en de modaliteiten goed voor de OVERHEIDSSTEUN aan de PERS. De vier dagbladen Het Belang van Limburg, Gazet van Antwerpen, Het Laatste Nieuws en Het Volk ontvangen elk 3,4 miljoen BF; De Morgen krijgt "een selectieve hulp" van 18 miljoen BF en De Financieel Economische Tijd krijgt 1,1 miljoen BF. Zoals steeds weigert de Standaardgroep ook nu deze overheidssteun.

*

Deze herfst is de Vlaamse kabel opnieuw een aantal zenders rijker geworden. In Limburg werd de TURKSE STAATZENDER TRT INTERNATIONAL officieel op het Genkse kabelnet toegelaten, nadat de Turkse regering zich akkoord had verklaard met het betalen van de uitzendrechten. Reeds enkele maanden terug keurde minister Dewael de uitzendaanvraag van TRT goed.

Eveneens in Limburg werd de première gehouden van SPORTNET. Het gaat hier om de Nederlandstalige versie van de satellietzender European Sports Network, die poogt een pan-europees sportnet uit te bouwen. Sinds 1984 zijn er al uitzendingen in het Frans (TV Sport), het Engels (Screen-sport) en het Duits (Sport-kanal).

Sportnet is voor 75% in handen van de Britse groep W.H.Smith, en is voor 25% van het Amerikaanse sportnet ESPN. Het net wordt gefinancierd door reclame, sponsoring en abonneegeld, en brengt voornamelijk minder bekende sporttakken op de buis. In tegenstelling tot bekende concurrent Eurosport, is Sportnet bereid te betalen om op de kabel te worden verdeeld.

*

VTM sloot zijn eerste werkjaar af met een WINST van 181 miljoen BF. De uitgevers, daarentegen, verloren samen 2 miljard BF aan reclame. Als aandeelhouders van VTM zijn zij dus tegelijk kleine winnaars en grote verliezers. Dit alles bleek uit het rapport over 1989, dat de Raad van Bestuur van de Vlaamse Televisiemaatschappij overhandigde aan de Vlaamse Minister van Cultuur P. Dewael. Hieruit bleek ook dat VTM niet alleen door uitgevers wordt gefinancierd, maar dat bij de aandeelhouders ook een NV Almaspar voorkomt. Deze NV heeft een pakket aandelen van 11 % in handen. NV Almaspar is voor 33 % in handen van de uitgeversgroep Hoste (Het Rijk der Vrouw), voor 40 % van persoonlijke investeerders en voor 25,7 % van Alken Maes.

*

Het profileren van de verschillende radionetten van de openbare omroep in 1990, met o.a. de uitbreiding van het programma-aanbod, werpt zijn vruchten af. Uit de eerste **LUISTERCIJFERS** blijkt dat de vier radionetten samen driekwart van de luistertijd van het Vlaamse publiek innemen. Radio 2 alleen al heeft een marktaandeel van 44.7 %, Radio 1 haalt een percentage van 16.7, Radio 3 1.7 % en Studio Brussel 13.9 %. De niet openbare radio's verloren terrein (13.9 %). De zogenaamde D-Dagen, waarop bijzondere promotie werd gemaakt voor de netten, waren een succes. Het nieuwe ochtendprogramma "Voor de Dag" van Radio 1 (22.8 %), het programma "Ochtendkuren" ter vervanging van "Het Bed" (18 %) en "De Zoete Inval" van Radio 2 (22.4 %) zijn voltreffers. Zelfs Radio 3 mag zich verheugen op een hogere luisterdichtheid 's ochtends (bijna 2 %). Dit laatste net werkt bovendien nog aan een inhaaloperatie met ingrijpende veranderingen voorzien voor 1991.

*

De BRT ziet steeds meer van zijn trouwe **MEDEWERKERS VERTREKKEN**, feestvierend, eerder met stille trom, of verbiterd. Armand Pien ging met pensioen, Paul Jambers en Luc Appermont liepen naar de con-

currentie over, Johan Op de Beeck start met een partikuliere produktiefirma die televisieprogramma's voorbereidt voor diverse tv-stations, Etienne Van den Bergh gaat met een jaar loopbaanonderbreking bij Het Volk aan de slag als directeur van de redactie, en Piet De Valkeneer, producer van medisch-wetenschappelijke uitzendingen, verlaat de BRT omdat hij zich niet langer kon verzoenen met het beleid van de openbare omroep. Ook bij VTM vertrekken personeelsleden, zij het dan in een andere context. Terry Verbiest werkt niet langer bij VTM, zijn contract werd opgezegd. Naar verluidt zou dit in verband staan met de door de directie van VTM uitgevoerde controle van de persoonlijke gegevensbestanden in de computers van de journalisten.

*